

Numărul 46. Oradea-mare 12/25 novembre 1900 Anul XXXVI

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

V a r a.

Ridicându-se puțin din iarbă, se sprijină în podul mâinei drepte și s'apleacă mult în spre locul de unde venia foșnetul de rochie. - Remâne așa înmărmurit ca dinaintea unei vedenii amăgitoare.

Ajunsese drept el. Absorbită în lectură, pășia rar, fără să ridice ochii de pe carte; trecea agale, ușor, de deabiă atingea pământul în mers: ai fi luat-o drept tremurarea unui vis ce plutește lenes pe pământ. Resuflarea i se cunoșcea după elătinarea piepților blusei.

Arătarea asta atât de neașteptată ș-asă de frumoasă, îl pironise locului.

Cum o bătea vântul din față, marginile pălăriei se mișcau ca două aripi. Zuluful de pe la temple, fluturau și ei în abureala înceată a boarei de sară. Soarele lunecă tot mai în spre asfințit. Răcoreala prinsese a se simți.

Ea se perdea pe cărarușă ce tae livada prin mijloc. Într'un loc se oprește și punându-și latul mâinei stresină ochilor, privește zarea din spre apus.

Stă cât stă ș-apoi pornește. În mers își mlădiă trupul: undolare molatecă, dulce, plină de farmec.

După ce-o perde cu totul din ochi, îi vine-n minte să 'ntrebe paznicul grădinei, de rostul frumoasei necunoscute.

Află că-i o rudă de-a boierului, venită de pe la învățături ca să petreacă vara la țară. Chinuit de nerăbdare, dă fuga înapoi pe urma fetei.

Când o zărește, își pierde cărările.

Dânsa se munciă să dea o prună jos dintr'un copăcel. Înălțându-se în vârful degetelor, bătea în frunziș c'un capăt de vreasă.

Pălăria cădută pe spate, i se ținea într'o cordică de gumă, trecută pe sub bărbie. Când s'asvêrlia, cordica se întindea de mai ajungea pălăria să-i

bătă căleăile. Pêrul ei desprins de-atâta sdruncin fălfăia în adierea vântului întetit.

El ajunge și când să dea în copac c'un harag mai lunguț, fata prinsese creanga cu fructul. Dânsul remâne rușinat. Ea ride șgomotos, mulțumită.

— Ai venit prea târziu.

— N'am avut noroc să ve fiu de vr'un folos.

— Las' că nu-i vremea trecută.

Și dânsa îngână liniștea serei cu surisul ei alintător. El remăsese ca prostit. Nu putea descleștă gura să zică nimic, ș-apoi nici nu s'ar fi priceput de unde să 'nceapă vorba.

Tot ea mai gureșă :

— Frumose locuri.

— Mai ales de-un timp încoace, is încântătoare.

— De mult?

— De când au început a se pogori îngerii pe pământ.

Fata se 'mbujorează și prefăcând un aer de stângăcie, se silește să pară nedumerită. Deschide iute cartea, se uită cuneluare aminte la slove, apoi ridicând repede ochii, îngână cu șirătenie:

— Ai cădut în dragostea lui Dumneșeu, de te-a trimis pe pământ?

— Schimbați rolurile, domnișoară.

— Cređi?

— Așă socot eu.

Lucrurile i s'au părut prea pripite, ș-atunci dânsa tae vorba:

— V'am mai vedut odată.

— Când?

— Ați trecut dimineața pe dinaintea curții; ve priviam de la geam.

— Am meritat atâta oboseală?

— Atât cât merită un resărit de soare, ori altă arătare frumoasă.

Din vorbă în vorbă, ajung pe o coastă verde plantată cu nucii.

Printre frunze se strecură răcoroasa abureală a

serei. Atmosfera începuse a se jilăvi. Îi înecă mirosul de fructe și de iarbă.

Soarele scăpătase deabinele, părea un boț de aur, cădută pe muchea dealului. Razele lui slăbite, după ce ștergeau creșetelul, se desfășurau în gol, umplându-l de-o lumină roșietică, bolnăvicioasă: un ochi obosit gata să se stingă.

Se așează amândoi pe pajiște. Privesc printre pomi la zarea în flăcări.

Aceleași gânduri, aceleași năsuinți și mai aceleași vorbe le tremurau în minte.

— Ce citiați?

— O carte.

— Dar anume ce carte?

— Prea multe vrei să știi.

— S'o ved.

— Las' n'o mai vedea.

Și ea o trece în mâna stângă, ferind-o departe, ca să n'o poată ajunge el. Eră mai mult un prilej de hirjoană. El îi apucă mâna cu cartea. Dânsa se împotrivesce cu hotărâre.

— Ve rog.

— Mi-î c'ăi să-mi prăpădești fila unde-î deschis.

— Am să pun un fir de iarbă ca semn.

Se înduplecă și-î trece cartea. Mănile lor se încrucișează, degetele li se ating, tremurând amândoi de infiorare.

Citește tărășor:

Îubire, sete de viață,

Tu ești puterea creatoare,

Sub care inimile noastre

Renasc ca florile în soare. . .

— Nu-î așa că-î sublim? — întrerupse dânsa repede.

— Ca și dragostea.

— Ai iubit?

— Nu — dar imi închipui.

— Și poezia asta-î o închipuire. Artiștii visează și noi, muritorii, umblăm să le trăim visurile.

Soarele se prăbuseră în hăul făr' de margini. Noaptea își întindea întunerecul peste lume.

S'au despărțit cu părere de rău.

— Ei, domnule învățător —

S'a înroșit până în albul ochilor, când a vădută-o venind cu atâta grabă în spre dânsul. Îi zimbă drăgostos; în salturile sburdalnice se cunoșcea cum îi tremurau sinul alb sub bluza ușoară de muselin.

El o așteaptă dornic să înceteze din găfăit, nerăbdător de a-î află vrerea. Îi urmărește cu lăcomie ridicarea pieptului. Răsufierea ei puternică, dogoritor de infiorătoare, îi desmerdă fața.

— S'arată c'are să fie o zi frumoasă. Mergi să ne primblăm pe câmp? Mătușica mi te-a lăudat de cum se cade; — ș-apoi nici n'ar putea fi altfel un apostol al poporului.

— Mătușica dumitale nu minte nici odată, — dar s'ar putea înșelă în unele împregiurări.

— De data asta înse nu, o știu eu, te cunosc bine.

— Mulțumesc.

— Vizitiul pune calul la trăsurica cea micuță.

Du-te și-l sileșce să mântue până m'oî găti eu.

El rămâne pierdut, privind în urmă-î. Ce ar-

monie dulce răspândia foșnetul de rochie. Păru-î, luat așa din fugă, tremurau în urmă, aurind în razele soarelui.

În trăsură de-abia încăpeau doi alături. Gândul că are să fie lângă dânsa, îi tulbură mintea.

Când să oprească trăsura la scară, fata îi bate ușor în geam: dăduse perdeaua la o parte și-î zimbă prietenos, făcându-î semn să mai aștepte.

Cucoana — bătrâna s'arată-n prag:

— Să luați seama: calul e cam năraș; la vale să puneți pîedica, dacă vi-î să ve mai întoarceți acasă.

El dă din cap nedumerit.

Cucoana îi zice așa luător în ris:

— Veți de te poartă mai blând cu demnișoara, decât cu școlarii dumitale.

— Numai dacă o fi cuminte.

— Dar dacă nu?

El roșește și pleacă ochii în jos.

— Ei Anniea — grăbește-te, că domnu-î cu nerăbdare.

Ridând reuțacios cucoana pîere în sală.

Anniea! — numele acesta i s'a părut ne mai audit de frumos.

Drumul după ce iese din ograda curții, o cotesece la dreapta, coborînd costișă trăgănat. Clina e prioroasă și de acea scoborișu-î periculos, iar suiful se face cu anevoe.

În vale, calea abate în spre miază-noapte: o ține așa înainte o bucată, pân' se pierde în fundacul împădurit al văii.

Calul pornește la pas.

Nu-și vorbeau nimic. Tremurau amândoi de infiorarea apropierei lor. O moleșire obositor de fermecătoare îi stăpâniă. Abătută, păleşce cu vîrfurile cortelului în scara trăsurei.

În vale calu dă-n trap.

Soarele măreț, nepăsător, îmbrățișă cu fălnicie pământul în razele lui calde.

Tăcere și ferbințeală.

Valea aceea, strînsă între dealurile înalte, părea intrarea raiului. Grânele ce îmbrăcau coastele erau numai bune de secere.

Sus, tocmai în înaltul cerului, se legănă un uliș. Peste drumul îngust, bătucit, se nclină iarba înaltă, înălbită de colb; ai fi zis că natura înadins se împodobise așa mândru, ca să primească pe cei doi îndrăgostiți.

— Nu-î așa că-î frumos?

Și el privește hotărît în plinul ochilor.

— Din mila darniceî veri.

— Valurile șoptitoare de pâne, în drumul lor făr' de popas, îi fură grijile, și le duce departe, pân' le risipeșce peste zările de-abia zărite.

Și se lăsase cu cotul mânei stînge pe brațele lui și cu mâna dreaptă, arată lanurile ce-și desvêluiau valurile învăluite de-un vînticel încet.

Sufierea ei așa de apropiată îl tulbură. Șuvițele încârlonțate de pe la tîmple, fluturate de zefir, îi atingeau grumazul.

— Aici, în singurătate și 'n liniște, în mijlocul atâtor frumuseți easte, numai aici simți dragostea în toată puterea ei înălțătoare. — Numai în mijlocul câmpului tănuitor, se poate desvôltă în toată măreția ei iubirea, floarea aceasta sêlbatică, setoasă de

aer și pace. Atâta sevă renăscătoare, atâta dor de lumină, o risipă nesocotită de viață, ori în cotro te întorei ---

Cu ochii înrouați în lacrimi, privia cu lăcomie împregiurimea.

Calul o ținea tot la trap. Hățurile erau lăsate în voe, acățate de dinaintea trăsurei.

La un loc culmile se 'mbrățișă de 'nfundă valea; încăperea e acoperită de codru.

După ce ia calului din gură, îl priponeșce de un cătur ca să pască.

Soarele arde într'una. Musculițele cu biziitul lor și șișitul coșaiilor, tulbură liniștea solemnă.

Nimeni ---

Densii mergeau alături, mână 'n mână, apropiindu-se tot mai mult de trupul pădurei.

— Ce mai de flori!

Se opresc în fața unei tufe de sulfină. Ea ingenunche și prinde-a culege; ingenunche și densul. Capetele lor se îmbină. Mănilor lor se amestecă în goana după flori.

— Uite ce frumos miroase.

Îi întinde o micșunică de câmp.

Ea-i sglobie și guralivă. Umblând printre tufanii de la poalele codrului tăcut, se rătăcesc.

— Domnișoară Anniea --- am găsit flori de eicoare.

În fuga ei, crengile înspinate îi ținea drumul:

— Ce albastru viu! ---

— Aduce mult cu ochii dumitale.

— Hai să facem schimb.

— Te prind?

— Ai crede?

Pădurea se ridică măreață, impunătoare. Frunzișul copacilor se lasă de toate părțile, fâlfâind în falduri flenduroși.

În pădure e răcoare. Nădușala le trece. Ea dă să-și usuce sudoarea c'o năfrămuță subțire, dar o face una de apă, numai cât o atinge de obraz.

Picioarele li se afundă adânc în frunzișul uscat. Gătejele rupte în treacăt, trosniau tare, răsunând puternic în vale.

Se opresc în fața unui stejar bătrân. Trunchiul sgrunțuros, sta dârz, nepăsător ca și tot codrul. Prin crăpăturile adânci din coajă, mișună un popor întreg de tot felul de furnici și multe alte soiuri de gize. O rădașcă mare, roșcată, cu coarnea înbourate, se lasă greoiu la vale pe-o muche a scoarței.

Pornesc mai departe.

Printre uscăturile și putregaiul așternut pe jos, își făcea loc câte-un copăcel în trei frunze, îmbetrănit înainte de vreme.

Cătu-i de greu să ieși din coplesitoare umbra a celor mari! ---

Un fluturaș da tumba prin răiș, muncindu-se să scape de goana unui sturz. Anniea mișcă batista în aer, țipă și aruncându-se în sus, goneșce cănoasa pasere. Fluturul bucuros, îi face o dată din aripi și-apoi își ia drumul liniștit, plutind anevoios, obosit de-atâta vînzoleală.

— Am scăpat un suflet.

(Finea va urmă.)

IOAN ADAM.

„A p u c a t a“

*Rumenă-i mai este fața,
Cum o vești, ești ispitit:
Par' că-i cerul, dimineata,
Cu bujori, la Resărit ...*

*Printre gene uitătura-i
Trece galeș, mîngăios;
Trandastr de vară, gura-i
Ride dulce și frumos ...*

*Serbătoarea-și pune iia,
Fota, vîlnicu 'nflorat,
Și pe chipu-i veselia
Unui suflet blând, curat.*

*Iar la horă mi se prinde
Între fete, între-ai sei, —
Într'o clipă de cuprinde
Toată cîuda pe flăcăi.*

*Cine stă cu ea la șagă,
Nu știi cum s'o fi făcînd,
De-i flăcău, o noapte 'ntreagă
Nu-l vești ochii închidînd ...*

*Uite, tot curmețul minții
Par' că-i este răsucit
Împregiurul năsuinții
S'o mai prindă la grăit ...*

*Dintre gene-o uitătura
Vreare-ar s'aibă de furat,
Sărutare de pe gură,
De subt iie un oftat.*

*Coz de mândră și cuminte,
Nimeni încă nu-i e drag:
Ride, spune, dar n'o mînte
Glas de dincolo de prag.*

*Cum de nu 'ndrăseșce oare?
Că, flăcăi de seama ei,
Câte 'n foc, la șeșetoare,
Limbă de flăcări și scînteii! ...*

*Vești că nuș-cum Domnul-Sfântul
Ziditura-i întocmi,
C'ar părea că nu pămîntul
Printre gene l-ar zări ...*

*În poveste ea și-ascunde
Gîndul dornic și dușos:
Traiul și l-ar vrea pe unde
Huzureșce Făt-Frumos.*

*Când în zi de lucrătoare
Hărniciește pe ogor,
Mina-ți merge, sporitoare,
Mintea încă mai cu spor ...*

*Intr'un colț de cer, departe,
Ba mai drept, pe-ascunse zări
Ale inimii, o parte
Din poveste ia 'ntrupări :*

*Făt-Frumos, pe Năstrăvanul
Cum un altu 'n lume nu-ți,
Sue pîn' la nori, Șoimanul,
După Cosânzeana lui ...*

*Smei, balaură sluiț la față
Îes în cale-ți colo, ici,
Și la luptă se înhață, —
Luptă dreaptă de voinică ...*

*Strîmbă-Lemne, Sfarmă-Pietre
Vin, cu gândul dușmănos:
Ît pornește de la vetre
Ctuda lor pe Făt-Frumos ...*

*Înse el, pe fiecare
Biruește din trei ori. —
Și mai sus, mai sus, călare,
Iar se 'nnalță pîn' la nori.*

*Sfînta Mercuri, Sfînta Vineri
Dacă-l vezi viteaz și bun,
Lui, alesul între tineri,
Mână dreaptă i se pun.*

*Doamne, nu-ți nălucă oare?
Uite, par' c'ar fi spre ea
Calea lui îndreptătoare ...
— Vino, calea nu e grea ...*

*Și de foc obrazu-ți pare;
Prin tot trupu-ți trec florii,
Nu mai poate-a-și ține 'n zare
Ochiul mari dogoritori ...*

*La porumb, plecată, sapă, —
Simte înse lung venind
Ca o boare din spre apă,
Și pământul duduind ...*

*El e, — fără doar și poate, —
Iar Ilena este ea,
Și pe densa, dintre toate,
Pe fugaru-ți o s'o ia ...*

*Înse duleea 'nchipuire
I se spulberă curînd,*

*Și în zare-a ei privire
Iar se pierde, lung oftînd ...*

*Vai, povestea e departe,
E în graiul bătrînesc, —
La Părintele în carte, —
Nu în tratul pămîntesc*

*Și de multe ori și-o spune,
Amărită; — Făt-Frumos
Iarăș înse i se pune
Dor în sufletu-ți dușos ...*

*Dor nestins, el mintea-ți fură
Pe viață, într'o zi:
Pururea cu ris pe gură,
Lumea 'ncepe-a nu mai ști ...*

*„Apucata“ satu-ți zice;
Se feresc ca de-un prăpăd ...
Unii rîd, îi cată price, —
Alții se 'nchină când o ved.*

*Dînsa, trece 'n legănare,
Par' că-ți fulg, — udîncă cîntînd
În a sufletului zare
Și pe nimeni ne-vedînd.*

*Anii zboară, tinerețea
Pare 'n vezi c'o va avea
Și de-apururea mîndrețea
Cu nimic lumesc în ea ...*

*În poveste i s'ascunde
Gîndul dornic și dușos:
Viața-ți toată e pe unde
Huzurește Făt-Frumos.*

1900.

N. RADULESCU-NIGER.

Cugetări.

Sînt plante și virtuți cari se nasc pe ruine.

(J. Eötvös.)

*

Acei cari se ridică prin ei înșiși, nu cad nicî
odată.

(Victor de Laprade.)

*

Întemplantarea nu-î decît un pseudonim al pre-
vederei.

(Th. Gautier.)

*

Pentru bogătași lumea progresează nesocotit de
mult.

(Hegel.)

*

Renumele este gloria prezentului; gloria este
renumele viitorului.

(M. G. Valtour.)

Româncă din Banat.

Manuscrisul unei femei.

(Urmare.)

„**C**ât ești de nedreaptă Elviro! ... — „Și me miră faptul că tot te plângi mereu de mine. Zisu-î-am vr'odată o vorbă rea? Am bățut-o vr'odată? Nu! ... Atunci de ce te plângi? Că nu pot s'o sufăr și că nu-î vorbesc cu zimbetul pe buze? Aceasta n'o pot face. Și nimeni nu-mi poate comanda să fiu altfel de cum sînt.“

— „E adevărat că nu î-ai zis nici-o vorbă rea; cum e ea de plăpândă, atât i-ar mai trebui s'o și bați: am îngropă-o înainte de vreme. Putem înse să arangiam altfel: s'o duc la pension.“

— „Atât mai lipsește să cheltuim și bani pe pension. Nu! ... are să stea acasă. Să isprăvim acumă, că m'am plictisit.“

Tata nu mai zicea nimic, pentru că iubiă pe aceasta femeie, iar eu eram lăsată în voea sorții.

Tata ținea mult, foarte mult la mine, o înțelegeam destul de bine asta, de aceea când me găsiă câte-o dată singură, în iatacul unde ședeam toată ziua, uitându-me pe fereastră la trecătorii cari se perindaū pe dinaintea casei noastre, me luă pe genunchi, me sărută cu foc pe obraji și vedeam în acele momente licărindu-î lacrimi la colțul ochilor. Eu tremuram de bucurie, și me podidiaū și pe mine lacrimile, fără să-mi dau socoteala pentru ce.

În acele momente, tata nu-mi vorbiă mai de loc, decât numai se uită lung în ochii mei și oftă. Pe semne își readucea aminte de mama.

*

Pe când eu eram desprețuită și aproape alun-gată, fiecele mamei mele vitrigi erau iubite și alinate de dânsa.

N'am fost nici odată geloasă de preferința asta și de iubirea ce le-o arătă lor. Am fost numai măhnită, amarită și atâta tot.

Surorile mele vitrigi purtau cele mai frumoase rochii; mie mi se făcea câte o rochiță ca vai de lume, din vechiturile lor.

N'am cârtit.

Nu m'am plâns la nimeni.

Lucru ciudat și fire neînțeleasă nici de mine însămi: Cu toate că această femeie me disprețuia, — aveam deplină conștiință de asta — eu înse nu o uram. Ceva mai mult: dacă în cele din urmă dânsa mi-ar fi vorbit mai blajin, eu nu mai mi-aș fi adus aminte de purtarea ei: aș fi uitat totul.

Dar n'a făcut-o. Avea prea multă reutate într'ânsa ca să-și schimbe firea.

Veni și timpul când trebuiră să me dea la școală.

Eu fui trimisă la școala comunală, iar fiecele ei la pension.

Mi-am înecat și de data aceasta măhnirea în fundul sufletului meu amarit. Din pricina aceasta cred eu că de atunci, la o etate atât de fragedă, nu me mai impresionă nimic și nu mi-a plăcut jocurile.

Când nu me duceam la școală, ședeam ceasuri întregi în odăița mea, aproape fără nici-o mobilă, decât un pat, doue scaune, o mescioară și un cufăraș. Acolo, singură, dedeam drumul gândurilor mele să pribegască aiurea fără nici un țel și fără nici o

o judecată. Une-ori aveam conștiința realității și atunci me întrebam la ce mai m'am născut.

De ce oare această putere necunoscută ne face să vedem lumina zilei ca în urmă să blestemăm această lumină? Am cerut eu aceasta? Nu! Atunci la ce ne mai nașcem noi,ăștia care sîntem sortiți ca din primele zile și până ne dăm ultimul sfârșit, viața să nu ne fie decât un lanț de suferințe? Nu e mai bine a nu fi, decât a fi și a suferi atâta?

Shakespeare a avut mare dreptate când a pus în gura lui Hamlet vorbele „a fi, ori a nu fi!“

Problema aceasta eu cred că e foarte grea s'o deslege cineva. Despre mine înse cred, că mai bine e să nu fie cineva.

Înainte de a se naște o ființă, are conștiință de existența sa? Nu. Prin urmare la ce ar mai fi?

Dar să le lăsăm acestea acum, că nu-mi vor aduce nici un folos și nici îmi vor mai înduleci viața destul de amarită.

Înșir toate acestea așa cum îmi vin în minte, fără să aleg, și fără să le caut. Din noianul confuz aleg pe cele care tot mai repede le portă creierului meu. Dacă ar fi să înșir tot, să staū să nu le reamintesc pe de rost, aș umplea sute de pagini. Atât voi să-ți arăt, că nici ca copil n'am fost fericită, de oare-ce bucuria și plăcerea nu mi-a fost dat mie să le cunosc.

A! Uitasesm un fapt principal tot din copilărie: la surorile mele vitrigi veniaū prietene din pension, mama mea vitrigă le dedea bonboane, dulceață, prăjituri și se jucaū în salon: petreceaū. La mine nu venia nimeni și nici aveam voe să me duc și eu să me joc, cu toate că nici n'aș fi avut inimă de aceasta și nici surorile mele vitrigi nu aveaū permisiune să vie la mine. A ceea ce scriū pare a fi un basm, și cu toate acestea realitatea faptelor grăbeșce pașii mei spre ultimul act al dramei.

Ca domnișoară am avut și mai multe miserie de îndurat. Ironie a sorti: eram mai frumoasă decât surorile mele vitrigi, mai deșteaptă și aceste calități o făceaū pe mama mea vitrigă să turbeze de neas.

De ochii lumii și ca să-și mascheze tirănia, me luă câte-odată cu dânsela la plimbare. Lucru curios: Toată lumea me băgă în seamă-mai mult pe mine, vorbiă mai mult cu mine și aceasta infuriă pe mama vitrigă până într'atâta, că luni de zile pe urmă nu me mai scotea din casă. Nici eu nu-î ceream. Ședeam singură și când nu plângeam, cetiam.

M'aū cerut mulți tineri cu viitor, dar nu m'a dat după nici unul. Și-a măritat mai înței fetele dânssei și pe mine m'a lăsat la urmă.

N'am zis nici de data asta nimic.

În fine se presentă și bărbatul care-l am azi. Pentru că nu mi-a plăcut și n'am vrut să-l iaū, mama mea vitrigă s'a ambiționat și mi l-a dat cu deasila.

Am fost nenorocită ca copil și eră scris în cartea destinului ca să fiū nenorocită și ca soție.

II

Viața mea ca femeie.

Bărbatul pe care mi l-a dat, după ce că e urit, trecut de 45 ani, prost și fără spirit, dar mai e încă și vițos.

De câte-ori nu m'a apucat ziua, aşteptându-l cu lacrimile uscate pe obraji. De câte ori nu m'a bruscat şi câte vorbe grele n'am auzit din gura lui, când me încercam să-l observ că de ce nu vine mai de vreme acasă?

Câtă reutate şi perversitate şi în această fiinţă. Scăpasem de o tirană şi acum dădusem peste un tiran.

El se ducea pretutindeni, petrecea, iar pe mine me lăsa singură între pereţii casei. Suferiam şi-mi plângeam soarta în toate zilele. Atât mai puteam să fac.

Culmea ironiei: acest soţ tiran, pe lângă că n'a avut nici odată cea mică atenţiune pentru mine, soţia lui, dar mai eră şi gelos. Aceasta nu putea fi decât o gelosie absurdă, prostească, de oare-ce pragul casei mele nu l-a călcat decât el şi n'am eşit singură nici odată.

În halul în care se află sufletul meu atunci, mai m'aş fi gândit eu să-mi arunc ochii la un bărbat?

Câte-odată, când mai mi se lipsia mîntea, reuşiam să-mi ascund suferinţa morală în cutele inimii şi vedeam printr'o altă prismă, — de împregiurare, nu e vorba — lucrurile din pregiurul meu, atunci par' că-mi dedeam socoteală de starea mea şi gândurile mi se duceau într'un necunoscut depărtat unde nu eram singură, ci cu o altă fiinţă care nu eră soţul meu. Vezi bine că nici odată n'a încolţit în creierul meu ideia de a-l înşelă. Şi dacă cugetul, fără voinţa mea, luă o cale greşită, se perdea într'o lume abstractă, totuş nu doria ceva concret, ci alergă după himere. Fiinţa care se intrupă în cugetul meu — aceasta involuntar, căci eu nu o invocam — eră eu totul alta de cum erati fiinţele care joacă în giuru-mi.

Vezi că-ţi spuî cele mai mici amănunte ale vieţii mele şi la tot ce m'am gândit. Nu-ţi ascund nimic, pentru că n'am nimic de ascuns.

Aceasta fiinţă, pot să zic mai bine aceasta nălucă, căci eră confusă, pe câtă vreme eu nu vizam pe nimeni şi nu o căutam ca să-mi turbure sufletul, aceasta nălucă, dar se strecură la fiecare două trei zile în cugetările mele. Să fiu mai explicată: nu doria nimic şi nici nu îmi făuriam ideia de a-mi înşelă bărbatul; aceasta în ce priveşte voinţa mea. Pe fantasia gândului meu neputend fi stăpână absolută, aceasta putea să-mi brodeze felurite năluci şi să se ducă aiurea de unde voiam eu să se ducă. Dar asta nu însemnă că eu aveam conştiinţa de toate acestea când nu o vedeam şi nu trăiam cu aceste năluciri decât ca în vis. Căci trebuie să se ştie că omul nu visează numai dormind; visează şi deştept. Ei bine, eu vizam deşteaptă.

Atât pot să-ţi spuî ca încheere a acestor vorbe de mai sus, că am fost o sfântă până ce te-am întâlnit. La ce oare mi-a folosit asta? La nimic! ..

Şi dacă am fost aşá şi dacă aş fi fost altfel, pentru acest bărbat ingrât tot una ar fi fost, de oare ce n'a şciut nici odată să-mi aprecieze calităţile.

Mama, după ce m'a măritat, nici n'a mai dat pe la mine şi nici a mai vrut s'auđă dacă eu mai trăiam sau nu: I-a fost destul că s'a scăpat de mine.

(Va urmă.)

GR. MĂRUNŢEANU.

Căntece populare.

(Din pregiurul Timişorii.)

Aluniş cu-alune multe,
Spune la badea din curte:
Pe duminca ce vine,
Să-şi gătească peana bine,
Şi în loc de două flori,
Pue-şi ai mei ochişori,
Şi în loc de două pene,
Pue-şi a mele sprâncene.

Frunză verde de secară,
Iubeşte-me bade iară:
Nu ţ-am fost mândră n'tr'o seară,
Ci doî anî întregî ş-o vară;
Iubeşte-me dacă-ţi plac,
Dacă nu, silă nu-ţi fac;
Iubeşte-me din vędut.
De nu poţi altcum mai mult.

Auđit-am şi şciû bine,
Că te laşi mândro de mine,
Lasă-te cu Dumneđeü,
Că mie nu-mî pare reü,
Num'a o ţiră-mî pare gele,
C'ai şciut vorbele mele,
Şi schimbaî cu tin' inele.

Decât cu boî şi cu junci,
Mai bine cu buze dulci;
Decât cu boî şi cu vaci,
Mai bine cu buze dragi;
Decât cu vaci şi cu boî,
Mai bine cu buze moi.

Cine draci o mai vędut,
Iarbă verde sub parete,
Ş-un drăguţ la şapte fete,
Iarbă verde prin ocol,
Şapte fete p'un fecior.

Haî leliţă cu dor mult,
Lasă-me să te sărut,
Să me 'nvetă a sărută,
Mândră la guriţa ta,
Mândră mândruliţa mea,
Ne-am fost dragi şi ne-am urit,
Dar cine ne-o despărţit,
Fie-i moartea de cuţit,
De ne-o despărţit vr'o fată,
Fie-i moartea acătată,
De ni-o despărţit fecior,
Fie-i moartea de topor.

Du-te mândră şi iar vină,
Ca puţuţu la găină,
— Du-te bade şi te n'toarce,
Ca puţuţu la gaoace.

Heî leliţă prepeliţă,
Drept mai umbli pe uliţă,
Dar de ce ţi-i cărn grumazul,
De turteşci bruşii cu nasul?

Culese de

N. FIRU

Scrisoare.

Țubite prietene!

Nu mai pot răbdă mai mult de a nu-ți serie, ca să încerc a te combate de la părerile ce le ai de un timp despre secul meu.

Țmi sună și acum în urechi ultimele tale cuvinte, pe cari supărat cum ai fost mi le-ai adresat în loc de rămas bun: „Sunteți cochete, ușuratică, vanitoasă, căutați să treziți în noi amor, să ne sfășiați inima și apoi să rideți de noi nebunii!”

Dar șiret mai ești! Ai așteptat cu aceste afirmări până în ultimul moment înainte de a plecă în călătorie, cugetând că astfel vei scăpa de gura mea. Dar te-ai înșelat. De nu șieam ținta călătoriei tale, da! atunci tu ai fi triumfat, dar așa, cum vei ajunge la loc, prima va fi că portierul îți va înmănuă această scrisoare, în care, fără să fiu întreruptă continuu de satiricele tale vorbe, Țmi pot expune părerile, pot frânge lancea pentru surorile mele atât de pécătose în ochii tei!

Țnsedar cu șiretenie Țmi tot zici, că ești sunt cșeptiune, model, etc., me ții atât de naivă ca să-ți cred? Sânt convinsă că părerea ta despre mine e toemai ca și cea despre celelalte femei, pe cari le-ai pus sub țaișul satirei tale. Dar crede-me, că nici pe jumătate nu sântem așa de rele precum Țți închipuești tu.

Și totuș cred a șei cauza supărării tale: Depărtarea spaciului între noi Țmi dă curajul, — de care și de altcum, precum șei, nu sânt lipsită — a atinge o rană a sufletului tei, pe care o cred, de și nu de tot vindecată, cel mult pe cea cale!

A fost un secret public, că ai iubit la nebunie pe Ella, și fiind că dēnsa s'a jucat cu tine, ți-a pus coarne — pardon, — te cređi îndreptățit a condamná tot secul femeesc! Ce nedreptate! Pentru că una te-a înșelat, cauți cu tot adinsul a-ți închide ochii spre a nu vedea bunele calități a celorlalte, le detragi persoana ta atât de plăcută, și ce e mai mult, singur Țți causezi cel mai mare reu, lipsindu-te de ele!

Dar încă nu am perdat toată șperanța, încă am încredere de a te redă societății, a-ți alungá pesimismul, a-ți ocroti o mai bună părere despre noi, despre care un poet german, a cărui nume mi-a scăpat, a zis atât de poetic: „Ce sânt florile, ce sânt stelele, ce sânt femeile? Stelele sânt sărutări infocate, ce le dă noaptea cerului; florile sânt sărutări parfumate, ce le dă ziua pământului; dar femeile sânt de ambele feluri; florile pământului, stelele cerului!”

Acum nu voiesc să pretind ca și tu să te alături cu totul la aceasta părere, mai cu seamă acum, după lovitură ce a îndurat amorul și nu mai puțin vanitatea ta. Tu, cel totdeauna preferit și serbătorit de femei, în primul tei amor adevărat ai fost înșelat!

Dar șei că chiar nu Țmi pare de loc reu de tine? Prea mult te-ai jucat cu inimile femeesci, prea multe lacrimi și suspine le-ai cauzat! Acum tu suferi toate aceste, Ella le-a rēsbunat pe toate!

Nu cugetă că ești sânt reușitoare, dar aceste toate a trebuit să țe le spun, ca să te convingi, că nu țe s'a întâmplat alt reu, decăt cum ai semēnat, așa ai și secerat!

Dar destule imputări, căci lecția ce țe-a dat-o ție Ella, numai de folos Țți poate fi, să-ți treacă voia pe viitor a te jucá de-a mingea cu inimă femeesci! Sânt convinsă că inima ta a îndurat o grea lovitură, căci șei că dragostea e cea mai puternică dintre toate patimile omenești; dar crede unei adevărate prietene, că nu e nici o durere atât de grea, ca să nu afle alinare.

Tu ai fugit de noi și de societatea noastră obicnuită, și de o parte bine ai făcut, căci departe de cea pe care ai iubit-o, mai țute te vei vindecá, iară vei reapreciá bunele calități a celorlalte, până într'o bună zi vei găsi pe cea, care-ți va fi balsam alinător sufletului tei.

Despre aceasta sânt de tot convinsă, și de aceea Țți doresc cea mai plăcută petrecere pe admirabilele plauri ale Italiei, și sper că focul ce văpăie din ochii frumoaselor Neapolitane va topi ce totul saorța de ghiată ce de present încungțurá inima ta!

HERO

Premiile Academiei Române.

— Informație particulară a „Familiei”. —

București 3/16 nov. 1900.

Țn sesiunea generală din 1901, Academia Română va avea să deearnă următoarele premii anuale:

I. *Marele premiū Năsturel-Herescu*, de 12.000 lei, unei cărți scrise în limba română, *cu conținut de ori ce natură*, care se va judecă mai meritorie printre cele publicate de la 1 ianuarie 1897 până la 31 octombrie 1900.

II *Premiul statului Eliade-Rădulescu*, de 5000 lei, unei cărți scrise în limba română, *cu conținut literar*, care se va judecă mai meritorie printre cele publicate de la 1 novembre 1898 până la 31 octombrie 1900.

III. *Premiul Adamachi*, de 5000 lei, unei cărți scrise în limba română, *cu cuprins moral de ori ce natură*, care se va judecă mai meritorie printre cele publicate de la 1 novembre 1899 până la 31 octombrie 1900.

Terminul depunerii la cancelăria Academiei, în 12 exemplare, a cărților propuse pentru concurs a fost până la 31 octombrie 1900.

Până la terminul acesta s'au presintat următoarele publicațiuni:

1. La Marele premiū Năsturel-Herescu :

Bontilă (Preotul I.) Reflesioni la opurile dluī membru academic M. Faye din Paris, dluī Laparent, profesor la universitatea catolică, și dluī Darwin, 2 broș., Lugos, 1899, 1900.

Cornea (Inginer Ioan), O nouă ordine de idei pentru calcularea travaliului maximal a șinei din calea ferată și raționala distribuție a traverselor, Bucureștii 1899.

Gane (N.), Novele, ed. III, 3 vol., Bucureștii 1899.

Gădineanu (B. I.), Ionescu-Lungu (C.), Cruțescu (Ioan T.) și Stoicescu (Bănică I.), Dascălul poporului, cartea I, Ploești 1900.

Gârbea (G. O.), Iov, poemă dramatică în versuri iambice, ed. II, Bucureștii 1899.

Lecca (Haralamb G.), Prima, versuri, Bucureștii 1895.

Lecca (Haralamb G.), Secunda, versuri, Bucureștii 1898.

Lecca (Haralamb G.), Teatru: Casta-Diva, Jucătorii de cărți, Bucureștii 1901.

Lecca (Haralamb G.), Sexta, versuri, Bucureștii 1901.

Lecca (Haralamb G.), Suprema forță, piesă în patru acte, Bucureștii 1900.

Maior (Dr. George), Manual de agricultură rațională. — Vol. I, Agrologia, Bucureștii—Brașov 1897; vol. II, Fitotehnia, Bucureștii—Brașov 1898; vol. III, Zootehnia, Bucureștii 1899; vol. IV, Economia rurală, Bucureștii 1900.

Papahagi (Pericle), Materialuri folkloristice. — Vol. II. — Din literatura poporană a Aromânilor, Bucureștii 1900.

Pop (Vasile), Versuri, Ploești 1900.

Rădulescu-Niger (N.), Romanul căsniciei, ed. II, Bucureștii 1898.

Rădulescu-Niger (N.), Străin în țara lui, Bucureștii 1900.

Rosetti (Radu D.), Sincere, poezii, Bucureștii f. a.

" " Duioase, poezii, Bucureștii 1897.

" " Valuri, poezii, Bucureștii 1900.

" " O lecție, dramă în 3 acte, Bucureștii 1899.

Rosetti (Radu D.), Robinson Crusoe, traducere, Bucureștii 1900.

Voinov (D. N.), Principii de microscopie, Bucureștii 1900.

Zanne (Iuliu A.), Proverbele Românilor, vol. II, III, IV, Bucureștii 1897, 1899, 1900.

2. La premiul *Eliade-Rădulescu* :

Adam (Ioan), Flori de câmp, nuvele, Bucureștii 1900.

Adam (Ioan), Pe lângă vatră. — Pilde și glume țărănești, Bucureștii 1900.

Bunea (Dr. Augustin), Din Istoria Românilor. — Episcopul Ioan Inocențiu Klein, Blas 1900.

Iorga (N.), Documente românești din arhivele Bistriței, partea I, II, Bucureștii 1899, 1900.

Iorga (N.), Relațiunile comerciale ale țărilor noastre cu Lemberg, Bucureștii 1900.

Iorga (N.), D. Frédéric Damé și Istoria României contemporane, Bucureștii 1900.

Lecca (Haralamb G.), Sexta, versuri, Bucureștii 1901 (și la Marele premiu Năsturel-Herescu.)

Leonescu (V.) și Duțescu-Dutu (T.), Jianu, legendă națională în versuri în 5 acte, Bucureștii 1900.

Negulescu (Paul), Manual de procedura dreptului civil roman, fasc. I, Bucureștii 1899.

Obedeanu (Constantin V.), Grecii în Țara-Românească, cu o privire generală asupra stărei culturale până la 1717, Bucureștii 1900.

Pop-Reteganul (Ioan), Novele și schițe, broș. I, Gherla 1898, broș. II, Sibii 1899.

Pop-Reteganul (Ioan), Povestiri din viața țăranilor români, Sibii 1900.

Rădulescu-Niger (N.), Rustice, IV, Bucureștii 1900.

Rosetti (Radu D.), Pécate, piesă în 3 acte, Bucureștii 1901.

Vancu (Petru), Vieritul saii cultura viței de vie, Arad 1898.

3. La premiul *Adamachi* :

Adamescu (Gheorghe) și Dragomirescu (Mihail), Manual de poetică, ed. II, Bucureștii 1900—1901.

Arghirescu (Căpitan N. I.), Probleme tactice aplicate pe chartă, Bucureștii 1900.

Boldescu (Ion), Studii istorice și economice asupra județului Vlașca, Giurgiu 1900.

Dauș (Ludovic), Străbunii, roman, Bucureștii 1900.

Dianu (Gr. I.), Istoria inehisorilor din România. — Studii comparativ. — Legi și obiceiuri, ed. II, Bucureștii 1900.

Dumitrescu (Haralambie), Morala creștină pentru trebuința școalelor secundare din țară, Câmpulung 1900.

Găleşescu (Al. G.), Eforia spitalelor civile din București, Bucureștii 1900.

Kobicî (Inginer Richard), Păcura ca combustibil (text și album), Bucureștii 1900.

Lecca (Haralamb G.), Suprema forță, piesă în patru acte, Bucureștii 1900 (și la Marele premiu Năsturel-Herescu.)

Moldovan (Iosif B.) (I. B. M.), Tractat de morală creștină, Iași 1900.

Negulescu (Paul), Studii de istoria dreptului român, Bucureștii 1900.

Pop-Reteganul (Ioan), Pilde și sfaturi pentru popor, Gherla 1900.

Rădoi (Ioan), Călăuza cetățianului în materie judiciară, Bucureștii 1900.

Stavrescu (Petre), Hipologie întocmită pentru ofițeri, crescători și amatori de cai, Bucureștii 1900.

Stroescu (Petru I.), Curs elementar de mineralogie pentru usul clasei a VI-a secundară, Bucureștii 1900.

Șaineanu (Lazăr), Influența orientală asupra limbii și culturii române, vol. I, Introducerea; vol. II, Vocabularul, Bucureștii 1900.

Zosin (Dr. P.), Substratul patologic în pesimismul contimporan, Bucureștii 1900.

Academia Română a ales în sesiunea sa generală trecută, pentru cercetarea acestor lucrări o comisiune de 9, din fiecare secțiune câte trei.

Și anume :

din secțiunea literară : A. Naum, Gr. G. To-cilescu, I. Vulcan ;

din secțiunea istorică : S. Fl. Marian, V. A. Urechia, A. D. Xenopol ;

din secțiunea științifică : P. S. Aurelian, dr. Vict. Babeș, A. Saligny.

Afară de aceste premii anuale sunt și altele cu subiecte date, despre cari vom raportă de altă-dată.

Româncă din Bănat.

— La ilustrația din nr. acesta. —

O parte interesantă a adunării de la Băile Herkulane a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, a fost petrecerea populară.

Ce-i dreptul, n'a reușit așa, precum s'a așteptat, căci s'a prezentat puține porturi originale: cu toate acestea s'a vădit câteva în adevăr frumoase.

Premiul prim a fost votat unei țerance din Mutnic, care a produs admirațiune generală. Ilustrația din numărul de acum al foii noastre înfățișează costumul acela.

LITERATURĂ.

Flori de câmp. Dl Ioan Adam, unul din tinerii scriitori români cu talent, a scos la lumină în București un volum de nuvele. Autorul nu e necunoscut nici cetitorilor nostri, căci astă-vară a publicat în revista noastră o lucrare intitulată „Captiv”, pe care o vedem reproducă și în volumul acesta. Numărul bucaților este 24. Cățindu-le, un aer de tinerețe ne impresioară; un vânt de primăvară ne aduce miros de flori de câmp, căci autorul în deosebi escelează în descrierea frumuseții naturei. Iată și cuvântul pentru care a dat volumului său titlul de „Flori de câmp”. Păcat că autorul a alunecat pe terenul naturalismului și că a pus în volumul său și nuvele care nu pot fi admise în o bună societate. Limba e populară, colorată, are înse și provincialisme necunoste de obștea cetitorilor. Din cele mai reușite, reproducem în nr. acesta o draguță idilă.

Alcoolismul în România. În sesiunea sa generală din 1903, Academia Română va decerne și *Premiul Adamachi*, de 5000 lei, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Alcoolismul în România”. Lucrarea va cuprinde: I. Un studiu statistic asupra comunicațiunii diferitelor băuturi spirtoase în raport cu populațiunea. II. Compozițiunea băuturilor spirtoase consumate: a, Productele distilațiunii vătămătoare sănătății; b, esențele întrebuintate la noi și acțiunea lor fiziologică; c, influența materiilor prime stricate asupra produselor distilațiunii. III. Patologia alcoolismului: cercetări originale și critice asupra boalelor și leziunilor produse de alcoolism în România în raport cu compozițiunea alcoolului consumat. IV. Raportul între alcoolism și diferite alte boale răspândite în țară. V. Consecințele morale și economice ale alcoolismului, cu date statistice. Lucrarea va fi basată pe cercetări originale. Terminul prezentării manuscrisurilor la concurs este până la 1 septembrie 1902.

Studii de meteorologie agricolă. Sub acest titlu, dl St. C. Hepites, membru corespondent al Academiei Române, a început să publice o serie de broșuri. Prima a apărut sub titlul: „Condițiunile climatologice ale vegetațiunii viței de vie” estrasă din Analele Academiei Române. Igiena are drept basă climatologia. Navigațiunea este în strînsă legătură cu ea. Lucrările tehnice de utilitate și edilitate publică sînt în mare parta basate pe cunoștințele meteorologice ale țării unde ele se execută. Agricultura în sine este în cea mai strînsă legătură cu aceasta știință. De aceea lucrarea dlui Hepites este foarte folositoare. Prețul 50 bani.

TEATRU.

Teatrul Național din București. *Dșoara Agata Bârsescu* continuă cu mare succes debutul său. A jucat în Medea, Magda și Sapho, iar joi în „Alexandra” de Voss. Se zice că va studia și un rol românesc, în tragedia „Pymalion” de dl Bengescu-Dabija. — *Piese noue.* Cetim în „Timpul” ca zilele acestea se vor pune în repetiție piesele într'un act: „Soare cu ploaie” de Iosif Vulcan și „Un cântec” de dra Ungerth.

Serată teatrală în Gârbova-de-jos. La 12/25 novembre, cu ocașiunea sfințirii bisericeii gr. cat. din Gârbova-de-jos, se va da acolo și o serată declamatorie teatrală. Programă: „Dușmancele” de G. Coșbuc, declamată de dșoara Anuța Patachi; „Rusaliile” vodvil într'un act de V. Alexandri; „Tiganul” monolog, predat de dl Aurel Marcu.

MUSICĂ.

Opera „Petru Rareș”, cu care s'a deschis stațiunea operei române la Teatrul Național din București, a avut succes mare. Autorul ei, dl Ed. Caudella, director al Conservatorului din Iași, s'a afirmat de odată, serie „Timpul”, compositor de mare valoare, cu un talent puternic, în care știința și inspirația își dispută întietatea, căci „Petru Rareș” este o operă de magistru, care înseamnă începutul unei epoci în arta musicală română. Este prima afirmațiune serioasă a geniului musical român. Actul I conține pagini admirabile, cum e ductul lui Petru cu Ileana, cuartetul cu Ștefăniță Vodă, Nichita, Petru și Ileana; este de o țesătură minunată. Actul al doilea, interesant și destul de bine susținut, este mai ales reușit în tabloul al doilea de o rară frumusețe, și care formează cuiul piesei. Puritatea cântului, varietatea și interesul orchestrei, unitatea întregului fac din acest tablou o pagină admirabilă. Baletul din actul al treilea este de o gingășie aleasă. Acest balet dovedește ce s'ar putea face din muzica noastră populară cu concursul științei musicale. E o pagină demnă de studiat. De asemenea și tot restul actului al treilea este admirabil lucrat. Calitatea dominantă a dlui Caudella este stăpânirea orchestrei. Avem înaintea noastră pe un simfonist de mână întea, care cunoaște toate resursele uriașului instrument ce numim orchestră, și care se servește de el cu o îndemănare surprinzătoare. A doua calitate, atât de rară la compositorii moderni, este discernământul mijloacelor spre a scoate în relief o situație psihologică, calitate astăzi indispensabilă unui compositor dramatic, și care trebuie cu atât mai mult prețuită, cu cât formează nodul gordian al muzicii dramatice. Dar dl Caudella se relevează și ca melodist delicat, de loc banal, fără afecțiune, și am putea spune chiar original. În cele câteva ansambluri ale operei sale, dovedește că inspirația merge la dsa mână în mână cu reflecția și cu știința, într'o bună camaraderie, care denotă un spirit matur și cumpenit. „Petru Rareș” este o dramă musicală care răspunde la conceptul și la estetica timpului, formate de ciocnirea saii mai bine de fusiunea celor doue școli, italiană și germană, fusiune care și-a găsit cea mai înaltă expresie în opera franceză.

Serata literară-musicală română în Oradea-mare, la 3/16 novembre, pe care am anunțat-o în nr. trecut, a reușit bine. La invitarea tinerimei aranjatoare, s'au întrunit aproape toate familiile româneșii din Oradea-mare, ba și provincia a fost reprezentată. Serata a început cu un concert declamatoric-musical. — Programul a fost acesta: 1. Cuvânt de deschidere, rostit de Nestor Porumb. 2. Wilniaweky: „Colomeică rusească“, esec. de orchestră. 3. G. Coșbuc: „Un cântec barbar“, decl. de Valeriu Liuba. 4. „Noaptea de vară“, cântată de corul vocal. 5. Tittel: „Ouvertură“, esec. de orchestră. 6. „Lucreția Rudow-Suciu“, conferență. 7. I. Simonescu: „Sună buciurul“, cântat de corul vocal. 8. „Vlăduțul mami“, monolog predat de Victor Mercea. 9. I. Mureșan: „Potpouri româneșe“, esec. de orchestră. — Stăruința tinerimei a fost primită cu plăcere Cuvântul de deschidere a făcut bună impresiune, prin tonul său modest și real. Corul a reușit în deosebi cu „Sună buciurul“, iar orchestra cu „potpouri româneșe“. Foarte mult haz a produs „Vlăduțul mami“ care a fost predat cu vervă. După concert a urmat un dans vesel, care a ținut până la orele 3 și jumătate. „Romana“ s'a dansat de 24 de părechi. — Astăzi vineri va fi a patra serată de dans.

Serată literară musicală în Cluș. Universitarii români din Cluș au aranjat joi în 22 l. e. serată literară-musicală în sala telului central. Program: Cuvânt de deschidere. 1. Corul tinerimei. 2. Solo de violină esec. de dl Alesandru Simonescu stud. jur. 3. Duet (tenor și bariton) esec. de dnii Ioan Mezin stud. jur. și Onoriu Prădan stud. med. 4. Disertație. 5. Solo de bariton, esec. de dl Vasiliu Meruțiu stud. fil. 6. Solo de violina, esec. de dl Virgil Pop stud. jur. 7. Declamație, de dl Ioan Vancea stud. jur. Corul sub conducerea dlui Camil Negrea stud. jur.; iar acompaniarile la pian ținute de dl G. Sorban stud. jur. — După aceste începă dansul.

Concerte italiene în Seliște. Dl dr. Azzo și doamna Emilia Albertoni, părăsind Blașul, au dat sâmbătă și duminică, în 17 și 18 nov. n. la Seliște câte un concert italian, la care a cooperat și dl învățator Iuliu Grișan.

Concert în Secăreșmb. Corul vocal al bisericii gr. or. romane din Secăreșmb aranjează mâine sâmbătă la 24 novembre concert popular. sub conducerea învățatorului Ilie Mihaiu. Se vor cânta compoziții de Dima, Porumbeseu, Vidu, N. Todea. Apoi va fi dans.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Mitropolitul Mihályi în Gârbova-de-jos. În. Pr. Ssa arhiepiscopul și mitropolitul dr. Victor Mihályi va sfinți duminică în 12/25 novembre biserica gr. cat. din Gârbova-de-jos. După liturghie, va fi masă comună, seara producțiune declamatorică-teatrală, a cărei programă o publicăm în rubrica „teatru“.

Serbări bisericesci și școlare în Beinș Marți și mercuri s'au ținut frumoase serbări în Beinș, din incidentul jubileului de 200 de ani a unirii cu Roma. Au fost de față episcopii Pavel și Radu, canonicii Lauran, Sarkady și Nyes și alți fruntași ai bisericii gr. cat. din părțile acelea. Serbarea a început marți după miazăzi cu un concert dat de elevele Internatului Pavelian de fete, după care episcopul

Radu a ținut o frumoasă cuvântare. Seara gimnasiul, internatul de fete și de băieți, precum și casele credincioșilor gr. cat. s'au iluminat. Mercuri liturghie solemnă, cu care ocaziune canonicul Lauran a ținut cuvântarea ocazională. Seara reprezentație teatrală și bal.

Prințul Carol învață religia. Aflăm din ziarele bucureștene, că părintele Nazarie, directorul seminarului central din București, a început lecțiile de religie cu principele Carol; lecțiile vor continua regulat de două ori pe săptămână.

Garte de rugăciuni principesci Elisabeta. Sf. Sinod al României pregătește pentru anul viitor o nouă carte de rugăciuni legată în aur, care se va oferi micii principese Elisabeta, cu prilegiul împlinirii a 7 ani de vârstă. Aceasta carte va fi tot așa de frumoasă, ca și cartea care s'a oferit micului prinț Carol. Va fi legată și aurită în Viena.

Doctor nou. Dl Aurel Iustian, originar de pe Câmpia Transilvaniei, a fost promovat în 10 novembre n., la universitatea din Cluș, doctor în medicină.

Nou architect român. Dl Treboniu Almășescu a fost promovat la institutul politehnic din Budapesta, în 30 oct. n., architect, obținând diplomă.

Adunarea școlii române de fete din Cluș. Fondul pentru înființarea unei școlii române de fete în Cluș își va ține adunarea generală în 24 novembre, la orele 10 înainte de miazăzi, în localul școlii gr. cat. din Cluș. Adunarea e convocată de dl V. Hossu ca președinte și de dl Ștefan Roșian ca secretar.

Adunări învățătorești. Reuniunea învățătorilor români gr. or. din protopresbiteratul Lipovei s'a întrunit în adunare generală la Lipova în 9/22 novembre sub presiul protopresbiterului Voicu Hamsea, notar Ioan Lucaci. — Reuniunea învățătorilor gr. or. români din protopresbiteratul Șirici ș-a ținut adunarea generală în comuna Curtacher la 7/20 novembre, sub presiul dlui inv. Alexiu Doboș. — Despărțământul Roșiei-montane a Reuniunii învățătorilor gr. cat. din archidieceasa Blașului va avea adunarea sa generală în Abrud la 29 novembre n.

C E N O U.

Hymen. Dl Anton Bona, profesor la școlile civile și comerciale superioare în Segedin și domnișoara Aurora Liuba, fiica dlui George Liuba, inspector de poștă și telegrafie în Budapesta și-au serbat cununia în 18 novembre st. n. în Biserica-Albă la casa ospitală a dlui Balanescu, unchiul miresei. — Dl dr. Ioan Moșoiu, avocat în Brașov și dsoara Aurelia Papp din Mureș-Ciugud s'au cununat la 17 novembre n. în catedrala gr. or. din Sibiiu. — Dl Mariu Tempea, candidat de preot din Lugos și dra Cornelia Cosma din Căpruța, s'au cununat la 18 l. e. — Dl Ioan Vasiu și dsoara Letiția Cioran se vor cunună la 12/25 novembre în biserica gr. or. din suburbiul Iosefin al Sibiiului. — Dl dr. Iulian Chitul, medic în Betlean și dsoara Aurelia Precup ș-au serbat cununia la 22 novembre n. în biserica gr. cat. din Rebrisoara. — Dl Pavel G. Imberuș, și dsoara Ana D. Muntean se vor cunună la 25 nov. n. în biserica gr. or. din Sibiiu, suburbiul Iosefin. — Dl Vasile Ioan, învățator în Turheș și dsoara Rachița I. Pascu Căciulă, s'au cununat în duminica trecută la Turheș.

Seara de cunoștință a tinerilor universitari români din Viena s'a ținut vineri seara în 9 l. c. la restaurantul Rein „Zum Magistrat“ în Viena. Primul toast l-a rostit președintele societății „România Jună“ dl Titu Perția cand. med., care a salutat pe cei prezenți, apoi a propus de președinte onorar al acestei serii pe dl colonel Alexandru Lupu, iar de președinte actual pe cel mai nou doctor în medicină, dl dr. Titu Liviu Tilea. Aceasta propunere s'a primit unanim cu un „să trăiască“ lung. Tinerii studenți români de la academia juridică din Pojon au fost reprezentați în numer complet, în persoanele dlor Cornelii Spătariu, Eugen Muntean și Romul Veliciu. Dl președinte actual dr. Titu Liviu Tilea a salutat pe tinerii din Pojon, apoi le-a făcut propunerea, să se înscrie ca membrii extraordinari la societatea „România Jună“ asigurându-i, că vor fi primiți cu căldură frățească. Romul Veliciu s'a și înscris. Reconoștință merită dl Marius Sturza cand. med. pentru afabilitatea ce a manifestat-ola îngrijirea salășluirei studenților din Pojon. Seara a decurs în veselie adevărat națională. S'au rostit mai multe vorbirii, și s'au intonat mai multe cântări naționale. Au participat vr'o 80 de tineri și vr'o 20 de domni români din Viena; apoi 2 dame și o domnișoară. Vivat! Crescat! Floreat!

Casina română din Cluș în doaga morții. Comitetul casinei române din Cluș, prin președintele dl Alexiu Popu și prin secretarul dl Ioan Scurtu, face apel la toți românii din Cluș și din împrejurime ca să-și dea sprijinul pentru a regenera acea casină, fiind că mulți membri ai ei nici nu-și achită taxele, nici nu se interesează de soarta ei, iar alții nu se înscriu nici de membri și nu vreau să știe nici chiar de existența casinei.

Mulțămită publică. Aducem și pe calea aceasta sincerile noastre mulțumite prețutului public român din loc pentru sprijinul și interesarea, ce-a manifestat-o față de noi cu ocaziunea seratei noastre literare arangiată în 16 novembre 1900 st. n. Marini-moșii suprasolvenți încă sunt rugați a primi călduroasele noastre mulțumiri. Pentru arangeri: Oradea mare 22 novembre 1900 st. n. *Nestor Porumb. Cornelii Antal.*

Statua lui Mircea-cel-Bătrân. Se anunță din Tulcea: Statua lui Mircea-cel-Bătrân a fost așezată pe pedestalul ridicat în piața „Carmen Sylva“. De-așemenea și vulturul a fost așezat la monumentul comemorativ. A mai rămas înse a se înșurubă aripele, cari au fost aduse separat. Săptămăna curentă lucrurile vor fi terminate.

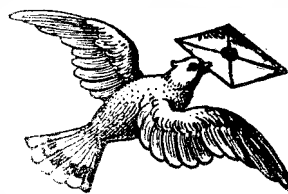
În chestia „petiției“ lui Iancu primim chiar în monumentul d'a pune foaia noastră sub presă un articol de la dl Alesandru Ciura, cu facsimilul iscăliturii lui Iancu de pe acea petiție. Le vom publica în nr. viitor, spre a se constată dacă iscălitura e falsă ori ba.

„Berni Detre“ redivivus. În numărul din săptămăna trecută a „Telegrafului Român“, cineva care iscăleșce „Temie“ ne face onoarea a ne dedica o foită întreagă, pentru că înainte cu 6 săptămăni am publicat un articol: „Vinzătorii de ziare din New-York“, care a apărut deja înainte cu 5—6 ani în „Dreptatea“ din Timișoara, — fără să cităm izvorul.

Acel cineva, firește, nu poate fi altul, decât dl Aurel Trifu, care pe vremea aceea fusese corector la numitul ziar, iar acum colaborează la „Telegraful Român“, căci cine altul ș-ar mai aduce aminte ce-a apărut înainte cu 5—6 ani în „Dreptatea“? De sigur dsa a și tradus articolul și de aceea reclamă paternitatea traducerii sale. E bine, noi nu l-am reprodus din „Dreptatea“, nici n'am știut că a apărut acolo, ci din un ziar bucureșean, care la rândul se u a retipărit și el mai mulți articoli de la noi. Dacă dl Trifu ține atât de mult la paternitatea traducerii sale, n'avea decât să ne scrie și rectificam cu plăcere; sau putea să facă asta însuș în ziarul la care colaborează, prin câteva rânduri, căci mai mult nu merită asemenea treabă nensemnată. Dsa înse a ținut să scrie o foită, să facă spirit, să dea lecții de datorii colegiale, fără să știe că în anii trecuți tocmai „Telegraful Român“ reprodusese din „Familia“ o mulțime de informațiuni, fără să indice izvorul. Respectele noastre sentimentului de paternitate a unei traducerii, care în legitima sa durere, de-ași vedea fătul răpit, tipă și insultă: de aceea nu vom sta de vorbă cu autorul lui „Berni Detre“. Cunoaștem pe actualul redactor al „Telegrafului Român“ și șcim că este un om cu bun gust: prin urmare nu-l facem răspundător personal, cum îl face autorul foitei pe redactorul nostru; suntem convinși, că astfel de grațiosități numai necontrolate au putut să apară în ziarul se u.

Au murit: Andrei Borgovan, profesor de muzică, care avea un extraordinar talent musical și actualminte petrecea la Lipsca, făcând studii artistice mai înalte, la 1/14 l. c.; reposatul a fost fiul dlui V. Gr. Borgovan, directorul școalei normale de institutori și învățatori din Bérhad; — *Simeon Oros,* avocat în Șimleu, la 17 novembre, în etate de 59 ani.

Poșta redacției.

Sa stricat ciuara. Subiect foarte simplu, povestit prea pe lung. Am fi făcut scurtările împuse, înse ar fi trebuit să îndreptăm și limba din început până 'n sfârșit, lucrare la care cu toată bunăvoința nu ne putem angaja.

Te ador. Te rugăm vorbeșce ca lumea și nu întorlocă ceea ce vrei să spu astfel, încât e peste puțință să pricepem.

O sară la sate. Ceea ce cerem din capul locului, este o bună limbă românească. Ce folos de idei și întorseturi, dacă ni se prezintă în o limbă stricată?! Dacă scrii schiță de la sate, scrie cum se vorbeșce acolo: simplu și clar.

Căldndarul săptămănei.

Dum. a XXVI-a d. Rosali, Ev. VIII. de la Luca, c. 16, gl. 7, a inv. 2.			
Dia sept.	Căldndarul vechiu	Căldnd. nou	Soarele.
Duminecă	12 † Păr. Ioan Milost.	25 Calarina	7 24 3 39
Luni	13 † Păr. Ioan G. de aur	26 Conrad	7 26 3 38
Marți	14 † S. Apost. Filip	27 Virgilius	7 28 3 37
Mercuri	15 SS. Gurie și Samson	28 Günther	7 29 3 26
Joi	16 Ap. și Ev. Mateiu	29 Eberhard	7 31 3 35
Vineri	17 Păr. Grig. Neoces	30 Andrei	7 32 3 34
Sămbătă	18 S. M. Plat. și Rom.	1 Dec. Oscar	7 34 3 34

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDÁS NR. 296 b.)

TIPOGRAFIA IOSIF LÁNG IN ORADEA-MARE.